

Probiotica tegen diarree bij chemo- of radiotherapie

Mirrian Hilbink

Meer dan de helft van de patiënten die chemo- of radiotherapie krijgt, heeft last van diarree. Aanhoudende en veelvuldig optredende diarree kan leiden tot voedingstekorten en de kwaliteit van leven beïnvloeden. Ernstige diarree kan ervoor zorgen dat de behandeling moet worden aangepast, gestopt of uitgesteld. Probiotica zouden diarree tegengaan, maar de auteurs van een recente Cochrane-review vonden daarvoor slechts zeer gering bewijs, dat bovendien van lage kwaliteit was.

Wei en collega's onderzochten de effecten van probiotica op het voorkómen van diarree en het verminderen van de ernst daarvan bij patiënten met kanker die chemo- of radiotherapie kregen. De auteurs vergeleken de effecten van probiotica met die van een ander levend micro-organisme of een placebo. Zij selecteerden twaalf onderzoeken, waarin 1554 kankerpatiënten chemo- of radiotherapie kregen. Eén onderzoek (205 deelnemers) vergeleek de effectiviteit van probiotica met die van een placebo bij de behandeling van diarree die was veroorzaakt door bestraling. De overige elf onderzoeken betroffen de preventie van diarree, waarvan zeven onderzoeken probiotica vergeleken met een placebo (887 deelnemers), één onderzoek twee doses probiotica met elkaar en met een placebo vergeleek (246 deelnemers), en drie onderzoeken probiotica vergeleken met een ander levend micro-organisme (216 deelnemers).

RESULTATEN

Het onderzoek over de behandeling van diarree na radiotherapie liet geen significant verschil zien tussen probiotica- en placebogebruikers.

De resultaten van de vijf placebogecontroleerde onderzoeken ter preventie van bijwerkingen van bestraling (geïnduceerde diarree met of zonder chemotherapie) lieten geen duidelijke

De huisarts hoeft probiotica niet af te raden, maar er is vooralsnog ook geen reden ze aan te bevelen.

Foto: Shutterstock

meerwaarde van probiotica zien. Relatieve risico's varieerden van 0,35 (95%-BI 0,26 tot 0,47) tot 1,0 (95%-BI 0,94 tot 1,06). Vanwege heterogeniteit konden de onderzoeksresultaten niet worden gepoold en was het niet mogelijk een gedetailleerder uitspraak over de effectiviteit te doen.

Drie placebogecontroleerde onderzoeken richtten zich op de preventie van diarree veroorzaakt door chemotherapie en vonden een gunstig effect van probiotica. Het gepoolde relatieve risico, gebaseerd op twee onderzoeken, was 0,59 (95%-BI 0,36 tot 0,96).

Drie onderzoeken vergeleken probiotica met een ander middel ter preventie van diarree bij patiënten die radiotherapie kregen (met of zonder chemotherapie). Uit één onderzoek bleek dat ernstige diarree minder vaak voorkwam in de probioticagroep dan in de controlegroep en twee onderzoeken lieten zien dat de behoefte aan rescue-medicatie bij gebruik van probiotica kleiner was dan bij gebruik van een ander levend micro-organisme. In geen van de geïncludeerde onderzoeken traden ernstige bijwerkingen op.

De kwaliteit van de in totaal elf preventieonderzoeken was laag tot zeer laag. Het onderzoek dat was gericht op de effecten van probiotica bij de behandeling van uitsluitend door radiotherapie veroorzaakte diarree had een matige bewijskracht.

BESPREKING EN CONCLUSIES

Hoewel enkele onderzoeken erop lijken te wijzen dat probiotica diarree tegengaan, mogen we vanwege de lage tot zeer lage kwaliteit van de onderzoeken niet eenduidig concluderen dat probiotica een gunstig effect hebben. Een groot deel van de onderzoeken kende methodologische beperkingen, zoals een lage power en een hoog risico op bias, waardoor harde uitspraken niet gerechtvaardigd zijn. Bovendien is de effectiviteit van probiotica altijd stamspecifiek: er zijn heel veel verschillende soorten of stammen van probiotische micro-organismen en onderzoek richt zich steeds op de werkzaamheid van één bepaalde stam. De uitkomsten van deze review zijn daarom geen aanleiding

Lees ook de andere artikelen over dit onderwerp:

'Probiotica tegen diarree bij antibiotica' van Gea Holtman en Jojanneke van Summeren. Huisarts Wet 2019;62:DOI:10.1007/s12445-018-0279-9.

'Persoonsgericht onderzoek naar relatie klachten darm-microbioom en chronische klachten' van Kathelijne Dik en Anje te Velde. Huisarts Wet 2019;62:DOI:10.1007/s12445-019-0029-7.

'Gids over probiotica bij antibioticagebruik' van Mirrian Hilbink. Huisarts Wet 2019;62:[nieuwsbericht].

voor aanpassing van de richtlijnen, die probiotica niet noemen als optie bij diarree die met chemotherapie of radiotherapie samenhangt. U hoeft probiotica niet af te raden als de patiënt ernaar vraagt, maar op basis van deze Cochrane-review kunt u ze ook (nog) niet aanbevelen. ■

Hilbink M. Probiotica tegen diarree bij chemo- of radiotherapie. Huisarts DOI:10.1007/s12445-019-0028-8.
Wetenschapsbureau, Jeroen Bosch Ziekenhuis: M. Hilbink, klinisch epidemioloog, m.hilbink@jbz.nl.
Mogelijke belangenverstrengeling: niets aangegeven.
Dit is een PEARLS, bruikbare wetenschap voor de werkvloer op basis van de Cochrane Database of Systematic Reviews.

LITERATUUR

1. Wei D, Heus P, Van de Wetering FT, Van Tienhoven G, Verleye L, Scholten RJ. Probiotics for the prevention or treatment of chemotherapy- or radiotherapy-related diarrhoea in people with cancer. Cochrane Database Syst Rev 2018;8:CD008831.